

ΟΙ ΚΥΘΗΡΙΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΕΠΙ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Διὰ νὰ περισώσωμεν ἀξιολόγους τινὰς πληροφορίας κατὰ τὸ πλεῖστον ἀγνώστους περὶ τῶν Κυθηρίων πολιτικῶν τῆς Ἰονίου Βουλῆς ἀναφέρομεν τ' ἀκόλουθα.

Εἰς τὲ παρὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Προστασίας Μαίτλανδ ὀρισθὲν συμβούλιον ἐκ τῶν προκρίτων (Καταρκτικόν) διὰ τὴν ψήφισιν τοῦ Συντάγματος τῶν νήσων (1817) ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν Κυθῆρων μετέσχεν ὁ Βαλέριος Στάης.

Ἐν συνεχείᾳ εἰς τοὺς καθ' ὑπόδειξιν τοῦ ἀρμοστοῦ ἐκλεγέντας ὑπὸ τῶν κατοίκων 29 ἀντιπροσώπους ἐξελέγη διὰ τὰ Κύθηρα ὁ Γεώργιος Μασσέλος ἐπονομαζόμενος Κακομοίρης. Τῆς ψηφοφορίας μετέσχον περὶ τοὺς 90 ἐκλογεῖς ἔχοντες τὰ σχετικὰ προσόντα, ἐκ τῶν ὁποίων οὗτος συνεκέντρωσεν 60 ψήφους. Ὁ Μασσέλος διωρίσθη ἑπαρχος Κυθῆρων, ἀλλ' αἱ περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν του πληροφορίες εἶναι ἀντιφατικαί. Προήρχετο ἐκ τοῦ χωρικοῦ στοιχείου καὶ εἶχε διατελέσει ὑπηρέτης ἐν Κων/πόλει σημαίνοντος Ἀγγλου, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ του τὸν ἀπέλυσεν, ὡς λέγεται, καὶ ἡ κυβέρνησις λόγῳ καταχρήσεων. Εἰς τὴν ἐφημερίδα ὀμως Γκαζέττα Ἴόνια τῆς 9 (21) Μαρτίου 1818 ἀγγέλλεται ὁ θάνατός του συμβὰς εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν μετ' ὄξειαν ἀσθένειαν 9 ἡμερῶν, εὑρεθείσης ἐν Κερκύρα καὶ τῆς Ἰταλιστὶ ὑπαγορευθείσης ἐνυπογράφου διαθήκης του.

Κατὰ τὴν ψηφοφορίαν πρὸς συγκρότησιν Βουλῆς, ἣτις ἐγένετο διὰ ζώσης φωνῆς τὸν Ἰανουάριον 1823, ἀντιπρόσωπος τῆς νήσου ὠρίσθη ὁ Ι. Κοντολέων.

Ὡς γνωστὸν ἐκ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐπτανήσου, μέχρι τοῦ 1849 τὰ Κύθηρα ἀπέστελλον 1 ἀντιπρόσωπον εἰς τὴν Ἰόνιον Βουλὴν καὶ ἐκ περιτροπῆς ὡς μικρὰ νήσος μετὰ τῶν νήσων Λευκάδος, Ἰθάκης καὶ Παξῶν ἀνὰ πᾶν 4ον ἔτος ἀνεδείκνυον

καὶ Γερουσιαστήν. Οὗτοι ὑπεδεικνύοντο παρὰ τοῦ προκαταρκτικοῦ Συμβουλίου. Ἀπὸ τοῦ ἐν λόγῳ ἔτους κατόπιν τῶν εὐεργετικῶν παραχωρήσεων, τὰς ὁποίας ἀπέδωκεν εἰς τοὺς Ἐπτανήσιους ὁ κάλλιστος ἀρμοστής Σῆτον, οἱ βουλευταὶ τῶν Κυθῆρων ὠρίσθησαν εἰς δύο.

Ὄνόματα Κυθηρίων πολιτευτῶν ἀναφέρονται τῶν Ι. Λαζαρέτη ἀνήκοντος εἰς τοὺς μεταρρυθμιστάς, Βαλ. Μαχαιριώτου (κυβερνητικοῦ) ἐκλεγέντος καὶ γερουσιαστοῦ, ἐργασθέντος δὲ σθεναρῶς διὰ τὴν ἀπόκτησιν προκυμαίας παρὰ τὸ Διακόφτι καθὼς ἐπίσης καὶ διὰ τὴν Ἰδρυσιν ὑφυγειονομείου καὶ τελωνείου ἐν αὐτῷ, Μηνᾶ Καρύδη, Ι. Καλούτση ἐκλεγέντος καὶ γερουσιαστοῦ, Δημ. Ραπιτάκη—ὅστις εἰς τὰ μνημονεύματά του σημειώνει «... 17 Ἰανουαρίου 1857. Συναγωνισθεὶς διὰ τὴν βουλευτικὴν ἀξίαν, ἀπέτυχον, μειονοψηφήσας κατὰ 4 μόνον ψήφους—τῇ δὲ 27 Μαρτίου ἀνεδείχθη βουλευτὴς πλειονοψηφῆσας κατὰ 3 ψήφους, δεινῶς καταπολεμηθεὶς ὑπὸ πάσης τῆς Κυθηρίου ἀριστοκρατίας καὶ τοῦ χρήματος αὐτῆς καὶ τῆς ραδιουργίας» καὶ τῶν τριῶν ἐξόχων ριζοσπαστῶν Γ. Μόρμωρη, Γ. Ἀρώνη-Παναγιωτοπούλου καὶ Κ. Παναρέτου.

Περὶ τῶν δύο τελευταίων εἶναι ἐντυπωμένη εἰς τὴν μνήμην τῶν Κυθηρίων ἡ ἀπάντησις, τὴν ὁποίαν ἔδωσαν πρὸς τὸν ἀρμοστήν Οὐαρδ, ὅστις εἶχεν ἀποδεχθῆ τὴν υποβηφισιότητά των μολονότι χωρικῶν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι θὰ συνετάσσοντο πρὸς τὰς ἐπόψεις του... «Τότε μὲν ἰδιωτεύοντες ὡμολογήσαμεν, νῦν δὲ τῇ Πατρίδι λειτουργούντες τὴν ὀφειλὴν αὐτῇ ἀποδίδομεν». Ἄς μὴ θεωρήσωμεν ὑπερβολικὴν τὴν ἀπάντησιν, ἀφοῦ ὁ Βερύκιος γράφων περὶ ἀντιπροσώπου τῆς νήσου μας κατὰ τὴν συντακτικὴν συνέλευσιν τοῦ 1817 λέγει: «Περιθρυλεῖ-

ται ότι ὁ ἕτερος τῶν πληρεξουσίων Κυθη-
ρων ἀρνηθεὶς νὰ ὑπογράψῃ ἀπέθανεν ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας», ἣτις περικοπὴ ἀποδίδει ἐν
τινὶ μέτρῳ, τὴν ἰδέαν τὴν ὁποίαν εἶχον διὰ
τοὺς Κυθηρίους οἱ λοιποὶ Ἴόνιοι.

Αἱ ὑπογραφαὶ ἄλλως τε τῶν ἀνωτέρω
«χρυσοῖς γράμμασι» διακρίνονται εἰς ἀμφο-
τερα τὰ ἐνωτικὰ ψηφίσματα τῶν ἐλευθέ-
ρων Βουλῶν.

Ἐξ ἐπιστολῆς ἐκ Ζακύνθου τοῦ Φραγ-
κίσκου Δομενεγίνῃ πρὸς τὸν Γ. Μόρμωρη
ὑπὸ χρονολογίαν 17 Σεπτεμβρίου 1861 ἀ-
ποσπῶ χάριν ἱστορικῆς ἀκριβείας τὰ ἐξῆς :
«εὐρισκόμην εἰς τὴν ἐξοχὴν, δταν ἔφθασαν
ἐνταῦθα ὁ Πανάρετος καὶ ὁ κ. Εὐστρ. Ὀρ-
φανίδης. Μὲ τὸν πρῶτον θέλω νὰ κουβεν-
τιάσωμεν, διότι εἰς τὴν παρελθοῦσαν σύνο-
δον τῆς Βουλῆς δὲν ἔπραξεν ὡς αὐτεξού-
σιο, ἀντιπρόσωπος, ἀλλὰ ὡς ὄργανον πα-
ρασυρόμενον ἐξ ἑνὸς ραδιούργου, ὅστις ὀνο-
μάζεται ριζοσπάστης...» Εὐτυχῶς σημειοῦ-
ται ἡ ἐξήγησις ἐν αὐτῇ ταύτῃ-τῇ ἐπιστολῇ,
ὅτι ἐνῶ ὁ γράφων ἐνῆργει ἐν Ζακύνθῳ ἔρα-
νον ὑπὲρ τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων Θεσσα-
λίας καὶ Μακεδονοηπειροῦ, ἔσπευσαν τινὲς
τῶν ἀντιπάλων του νὰ χαρακτηρίσουν τὴν
ἐνέργειάν του ὡς ὠθουμένην ὑπὸ τῆς Ρωσ-
οίης, ἀναγκασθέντος οὕτω τοῦ Δομενεγίνῃ
νὰ διακόψῃ τὸν ἔρανον καὶ ἐπιστρέψῃ τὰ
συλληγέμενα ποσά.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Κυθηρίους περιττὸν εἶναι
νὰ ἐπαναλάβωμεν, ὅτι ὁ Πανάρετος μένει
ἐκεῖνος, ὅστις ὑψῶν τὴν Ἑλληνικὴν ση-
μαίαν εἰς τὸ φρούριον τῶν Κυθέρων εἶπεν:
«Ὁ Λαὸς πορευόμενος ἐν σκότει εἶδε πῶς
μέγα !»

Κουμπάρος τῶν δύο ἀνωτέρω καὶ γαμ-
θρὸς τοῦ Ἰουλίου Κασιμάτη, μικροανεψιδὸς
τοῦ ἄλλοτε ἐπισκόπου Κυθέρων Νικηφό-
ρου ὁ Γεώργ. Μόρμωρης μὲ σύζυγον τὴν
ἀφωσιωμένην Λουίζαν (ἀδελφὴν τοῦ Στυ-
λιανοῦ Κασιμάτη), ἣτις ὡς ἐκ τῆς φιλίας
τῆς μετὰ τῆς θυγατρὸς Φάνυς τοῦ Διοικη-
τοῦ Κυθέρων Χάρβεστ πολλὰς πληροφο-
ρίας τῇ μετέδιδε, ἐκράτησε δι' ἑαυτὸν τὸ

κύριον μέρος τοῦ διεξαγομένου ἀγῶνος.

Ἐξ ἐτέρας ἀπὸ 7 Μαΐου 185... ἐπιστο-
λῆς τοῦ Δομενεγίνῃ πρὸς τοῦτον ἀποσπῶ :
«Ἐνθυμήσου καλῶς ὅσα σοῦ ἔγραψα διὰ
τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ΙΑ'
Βουλῆς. Προσπάθησε νὰ συντρέξῃς καὶ μα-
ζὶ μὲ τὸν ἑαυτὸν σου ἕναν ἀπὸ τοὺς δύο
νῦν ἀντιπροσώπους. Ἄν προβλέπετε δυσκο-
λίας, πράξατε ὡς ἀκολουθῶς. Εὐρετε δύο
τιμίους πολίτας, δάλατε νὰ σᾶς ὑποσχεθοῦν
ἐγγράφως ὅτι θέλουν ἀκολουθήσουν τὴν ρι-
ζοσπατικὴν πορείαν καί, ἀφοῦ τοῦτο ἐκ-
τελέσουν, σπρώξατε αὐτοὺς νὰ συντρέξουν
διὰ νὰ γίνουν ἀντιπρόσωποι. Ἄλλὰ νὰ κη-
ρύττωνται ἀπὸ τοῦδε ἐχθροὶ τοῦ κόμματός
μας καὶ φίλοι τῆς κυβερνήσεως ἢ τῶν με-
τριοφρόνων. Ἐννοεῖται ὅτι μὲ αὐτοὺς τοὺς
δύο πρέπει νὰ συντρέξῃς ἐσὺ καὶ ἕνας ἄλ-
λος ὡς γνωστοὶ ἀντιπρόσωποι καὶ τοιοῦτο-
τρόπως δύναται ν' ἀπατηθῇ ἡ κυβέρ-
νησις».

Χαρακτηριστικὴ ἐξ ἄλλου εἶναι ἡ ἀπο-
χαιρετιστήριος στιχομυθία τοῦ τελευταίου
διοικητοῦ τῆς νήσου Μπούλβερ Λίττον
μετὰ τοῦ Μόρμωρη, καθ' ἣν σιγμὴν τὸν
προέπεμπον εἰς τὴν ἀποβάθραν Καψαλίου,
ὁπότε τῷ εἶπεν : «Ἐντιμε Μόρμωρη. Ἡ
Μεγ. Βρεττανία σᾶς ἀποχαιρετᾷ. Ὁ ἀγῶν
σας δὲν ἦτο ὕλικός». Ὁ δὲ Μόρμωρης με-
τριοφρόνως τῷ ἀπήντησε. «Γνωρίζομεν τὸ
μεγαλεῖον καὶ τὴν δικαιοσύνην τῆς Μεγ.
Βρεττανίας, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς ἦτο μητέρα
μας».

Ὁ Γεώργ. Μόρμωρης ἀπέθανεν τὸ 1894.

Εἰς πολιτευτῆς ἀκόμῃ ἐπὶ Ἰονίου πο-
λιτείας, ὅστις δὲν ἐξελέγη βουλευτῆς ἦτο
ὁ ἐνεργῶν καθήκοντα Ἀστυνόμου Ἰούλιος
Κασιμάτης. Εἰς τοῦτον ὀφείλεται ἡ ἀποσό-
θησις δομβαρδισμού τῶν Λογοθωτιανικῶν
ὑπὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ Στόξ, ἀναλαβόντος
τούτου πλήρως τὴν εὐθύνην διὰ νὰ πείσῃ
τοὺς κατοίκους νὰ παραδώσουν τὰ δπλα-
των.

Ταῦτα περὶ τῆς δράσεως τῶν πολιτικῶν
μας κατὰ τὴν Ἑπτάνησον Πολιτείαν.